

Nordisk formandsmøde den 2.-3. november 2023 i København.

Dagsorden

1. godkendelse af dagsorden
2. godkendelse af referat fra sidste møde i Stockholm
3. Dommerforeningernes organisation og finansiering, behandles på skriftligt grundlag
4. Adgangen til at rekruttere kvalificerede dommere
5. Dommernes arbejdsvilkår
6. Bekæmpelse af bandekriminalitet og dets indvirkning på arbejdet ved retterne, herunder sikkerheden i og uden for retten
7. eventuelt

Til stede var Mikael Sjöberg, Lene Sigvardt, Hanna Werth, Marja-Liisa Judstrom, Kristbjörg Stephensen, Kirsten Bleskestad, Magdalena Hägg Bergvall, Mats Sjösten, Jacob Heister og Marit B. Frogner.

Ad punkt 1

Dagsorden blev godkendt

Ad punkt 2

Referatet blev godkendt

Ad punkt 3.

Der var indgivet skriftlige indlæg. Der var en kort drøftelse på baggrund heraf om forskelle i finansieringen af foreningerne og medlemssammensætning. Mikael Sjöberg omtalte muligheden for kompensation til de enkelte embeder som følge af bestyrelsesmedlemmers arbejde uden for huset, og den uensartede belastning af de embeder, der har bestyrelsesmedlemmer contra dem, der ikke har bestyrelsesmedlemmer. Samtlige organisationer anser sig som en interesseorganisation, nogle med visse fagforeningsmæssige forpligtelser også.

Danmarks bidrag:

Det er frivilligt at være medlem af Den Danske Dommerforening, men for indeværende er samtlige 385 dommere i Danmark medlem af foreningen. Pensionerede dommere er også medlemmer. Uanset om en dommer er medlem af foreningen, så repræsenteres denne dommer af foreningen, og foreningen er i henhold til retsplejeloven tillagt visse beføjelser. Det er et krav, at man er udnævnt dommer for at være medlem. Øvrige jurister ved de danske domstole kan således ikke være medlem af foreningen, heller ikke selvom de i det væsentligste måtte udføre dommerarbejde.

Foreningen er finansieret af medlemsindbetalinger og et tilskud fra Djøf (fagforening). Medlemsindbetalinger udgjorde i 2022/2023 ca. 350.000 kr. og tilskuddet fra Djøf knap 110.000 kr. Medlemsafgiften for den enkelte udgår ca. 900 kr. årligt. Dommerforeningens årsmøde understøttes indirekte ved, at de enkelte embeder betaler for dommernes ophold.

Dommerforeningen har en bestyrelse bestående af en formand, en repræsentant for Højesteret, en for hver af de to landsretter, en præsidentrepræsentant samt 6 områderepræsentanter (byretsdommere). Formanden vælges hvert år ved foreningens generalforsamling af de fremkomne medlemmer. Højesterets-, landsrets- og præsidentrepræsentanterne udpeges blandt deres egne, og byretsdommerne vælges hvert år af de dommerne, der hører ind under den kreds, som de repræsenterer.

Bestyrelsesarbejdet er baseret på frivilligt arbejde. Der kan gives tjenestefrihed til deltagelse i møder, men typisk ikke til forberedelse til disse møder. Meget af arbejdet foregår derfor i fritiden. Bestyrelsen har tilknyttet en sekretær, der betales per time, og en student. Udgifter hertil ca. 25.000 kr. Studenten er en nyordning, som vi ikke har så megen erfaring med endnu, men som vi ser et potentiale i at arbejde videre med. Derudover har vi en websupporter til vores hjemmesiden og en bogholder til vores regnskab. Vi havde i 2022/2023 udgifter for ca. 480.000 kr., heraf udgjorde langt største delen udgifter til årsmødet, bestyrelsesseminar, IAJ og abonnementer med ca. 430.000 kr.

Sveriges bidrag:

I Sverige finns ett domareförbund som är ett s.k. yrkesförbund och inte ett fackförbund. Det finns ett fackförbund för statliga akademiker som också organiserar domare.

Vårt domareförbund är en medlemsorganisation. Alla ordinarie domare och icke ordinarie domare är välkomna som medlemmar. Vi har cirka 450 medlemmar (av 1200 domare). Medlemsavgiften är 300 kr/år. Domareförbundet finansieras av medlemsavgifterna. Domstolsverket (staten) bekostar våra medlemsavgifter till IAJ och AEAJ och vår medverkan på årsmötena i IAJ, EAJ och AEAJ. För vår medverkan i årsmötena fick vi år 2023 till vårt förfogande 90 000 SEK att bekosta resorna och uppehälle för våra delegater. Vi avsatte 20 000 SEK från vårt eget kapital för att kunna sända fler delegater till IAJ:s årsmöte.

Ordförande, vice ordförande och styrelsen för domareförbundet väljs på årsmötet och det finns inga begränsningar för hur länge en ledamot kan sitta i styrelsen eller vara ordförande respektive vice ordförande. Det utgår ingen ersättning för uppdragen, de är helt ideella. Inom styrelsen fördelas uppgifterna bl.a. har vi en sekreterare och en kassör.

Finlands bidrag:

I Finland finns Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry som är ett s.k. yrkesförbund och inte ett fackförbund. Det finns ett fackförbund AKAVA som är gemensamt för alla för privata och offentliga akademiker. Domare hör via sitt fackförbund i AKAVA.

Finlands domareförbunds medlemmar är fem registrerade föreningar som bildas av medlemmar av allmänna och särskilda domstolars och förvaltningsdomstolars domare och föredragade.

Alla ordinarie domare och icke ordinarie domare och föredragare kan vara medlem i registrerade förening den i fråga. Domareförbunds föreningar har 630 medlemmar.

Medlemmar betalar medlemsavgift till sin förening som betalar medlemsavgift till domareförbundet. Medlemsavgiften varierar mellan 45-120 euro/år.

Finlands domareförbund finansieras nuförtiden helt och hållet av medlemsavgifterna. Justitieministeriet gav förr bidrag till domareförbund men småningom bidraget minskade och slutade cirka sex år sedan. Finlands domstolsverk beviljar inget bidrag. Domareförbund har verkligen ansökt. Det betyder att domareförbundet har svårigheter att sända delegater till årsmötena i IAJ, EAJ och AEAJ.

Domareförbundet håller årsmötet i Maj. Ordförande, vice ordförande och styrelsen väljs då. Det finns inga begränsningar för hur länge en ledamot kan sitta i styrelsen eller vara ordförande eller vice ordförande. Det är bara domareförbundets sekreterare som är också

kassör som betalas en anspråkslös lön. Ordförande och styrelsen utför förtroende uppdrag på fritiden och får ingen ersättning.

Finlands domareförbund föreslår att Nordiska mötet gör ett gemensamt uttalande om att domstolsverket ska ge bistånd till domarförbundets internationella verksamhet, vilket är viktigt till exempel för att utnyttja olika länders bästa praxis.

Islands bidrag:

I Island finns ett domareförbund som är något slags fackförbund eftersom det ska ta vara om domares intresse, därmed löner och liknande. Förbundet har dock ingen förhandlingsrätt utan löner bestäms på grund av lag.

Domareförbundet är en medlemsorganisation men det är en frivillig medlemskap. Det har dock artat sig så att alla domare är medlemmar i förbundet (65 domare + domare i pension). Domarassistenter får vara medlemmar men det händer nästan inte.

Förbundet finansieras endast med medlemsavgifter. Medlemsavgift är 15.000 ISK (ca. 735 DKK).

Det sitter fem i styrelsen. De väljs på årsmötet. Var och en ledamot får bara sitta i sex år i styrelsen. Det gäller dock inte om ordföranden. Hans eller hennes före detta tid som ledamot gäller inte. I styrelsen ska väljas åtminstone en ledamot från varje domstolsnivå, d.v.s. en från tingsrätten, en från Landsrätt och en från Högsta domstolen.

Allt arbete inom styrelsen är ideella. Det utgår ingen ersättning för uppdragen. I styrelsen har vi ordförande, vice ordförande och en kassör

Den norske Dommerforening - organisasjon og finansiering

Den norske Dommerforenings formål er ifølge vedtektene § 1 «å samle dommere til felles arbeid for deres interesser og oppgaver og for reformer innen rettslivet».

Vel 90 prosent av de norske dommerne i tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett er medlemmer av foreningen. Vi har per i dag 544 medlemmer. Kun juridiske dommere i embetsstillinger kan være medlemmer, og medlemskapet innebærer også medlemskap i Norges Juristforbund.

Styret leder foreningen mellom årsmøtene som vi har hvert andre år. Styret består av styreleder, nestleder og syv styremedlemmer. Lederen er frikjøpt fra stillingen som dommer med 50 %, nestlederen 25 %. Ellers er arbeidet basert på frivillighet.

Styret velges for to år av gangen. Leder og nestleder kan gjenvelges en gang. Styremedlemmer kan velges til vervet i tre valgperioder.

Styret har flere fagutvalg som gir/forbereder høringsuttalelser og som kan forberede saker for styret.

Foreningens er finansiert gjennom medlemskontingent. Kontingenten innkreves av Juristforbundet. Medlemskontingenten for 2023 utgjør samlet 1 875 408 NOK; kontingent for ordinært medlemskap er 5 268 NOK. Juristforbundet har sekretariatsfunksjonen for foreningen og bidrar også med andre tjenester som f.eks. medierådgivning. Dommerforeningen får de økonomiske midlene til øvrig drift via Juristforbundet – utgifter til møter, reiser med mer – som inneværende år utgjør 1 123 000 NOK.

Ad punkt 4 og punkt 5

Sverige oplever, at det er vanskelig å rekruttere dommere, også i større byer. Göteborg har netop oplevet, at der var færre ansøgere, end der var ledige stillinger. Dommervirket er ikke længere attraktivt. Det ses ved, at der er mangel på kvalificerede ansøgere til ledige stillinger. Det giver en øget arbejdsbyrde for dommerne, og den øgede arbejdsbyrde er igen medvirkende til, at det bliver endnu mindre attraktivt at søge dommerstillinger. Der er sendt brev ud til ca. 1000 dommere for at høre til deres arbejdsvilkår, herunder individuel lønfastsættelse, og foreningen har indtil videre fået mere 300 svar. Der er eksempler på, at nye dommere forhandler sig til højere lønninger end de lønninger, som de allerede ansatte dommere har. Den Svenske Dommerforeningen forsøger at bruge disse lønforskelle til at hæve lønningerne for de ældre dommere. Det er både løn- og arbejdsvilkårene, der er baggrunden for problemerne med rekruttering.

Arbejdsvilkårene og deres betydning for dommernes uafhængighed blev drøftet.

Norge fortæller, at der er måltal på den enkelte sag. Manglende iagttagelse af målene offentliggøres. Domstolsværket havde været på studietur i Holland, hvor dommeren fik tildelt et bestemt antal minutter til de sager, som dommeren havde fået tildelt.

Der var enighed om, at det er vigtigt, at der afsættes tilstrækkeligt med tid til at skrive rigtige og forståelige domme.

Sverige har i perioder registreringer af dommerens tidsforbrug på hver enkelt sag og angivelse af anvendt tid og formål hermed. Der måles også på gennemløbstiderne.

Danmark måles på gennemløbstider, og disse har betydning for ressourcetildelingen. Der er ikke måltal for, hvor lang tid der skal afsættes til hver sag.

Sagerne afvikles forskelligt i de enkelte lande. Hovedforhandlingerne er generelt væsentligt kortere i Danmark end i Norge. Der er også forskelligheder i, om der sker afhøring af tiltalte og vidner i anden instans fra bunden eller på baggrund af allerede afgivne forklaringer i første instans. I Island afspilles videoafhøringen af tiltalte og hovedvidnerne fra første instansen altid. Dette følger af en højesterets afgørelse.

Kravet om højere effektivitet er vanskeligt foreneligt med længere og længere retssager og retsmøder. Varigheden af retssager er også en kultursag og tidsforbruget vil med fordel kunne reduceres i visse sager i nogle lande.

Island oplever ikke rekrutteringsproblemer, men der heller ikke eksempler på, at der er opslået flere end en stilling af gangen grundet det lave antal dommere på Island.

Norge oplever, at der er begyndende rekrutteringsproblemer, hvilket viser sig ved, at der har været manglende ansøgere til dommerstillinger ved de højere retter.

I Danmark skal man igennem et konstitutionsforløb på 9-10 måneder for at kunne ansøge om en dommerstilling. Der er ingen sikkerhed for, at en konstitut efterfølgende kan få en stilling som dommer, heller ikke selvom vedkommende måtte få en god udtalelse. Der er problemer med at få nok konstituerede gennem systemet til at stille med tilstrækkeligt med kvalificerede dommere, når domstolene i forbindelse med flerårsaftalen får bevilget flere dommerstillinger. Dommerforeningen har derfor udtalt, at det er vigtigt, at der i ansættelsesforløbet tages højde herfor, således at der er lydhørhed for, at samtlige nye dommerstillinger ikke besættes med det samme, samt at der på den anden side ikke sættes et loft for antal nye dommere, skulle der opstå en mulighed for at finde flere kvalificerede kandidater end forventet. Der er i dag rekrutteringsproblemer i store dele af Jylland og i "udkants" Danmark i øvrigt.

Dommerrollen har i alle lande udviklet sig fra tidligere, og der stilles i dag større krav til dommerne, hvilket gør, at dommerne skal have større robusthed. Robustheden kræves dels i forhold til mere komplekse sager, men også den bevågenhed, som flere og flere sager får i offentligheden og med deraf følgende kommentarer, herunder personladet usaglig kritik på sociale medier.

I Norge er der reelt ikke længere bierhverv. Antallet af bierhverv er kraftigt reduceret i Island. Bierhverv skal i samtlige lande afvikles uden for den almindelige arbejdstid og må ikke påvirke retstiden negativt. I Danmark har 2/3 af dommerne bierhverv. De højeste indtægter ses i Højesteret og i landsretterne. Der er loft over biindtægter i retsplejeloven.

Det blev besluttet, at der skal udarbejdes et notat fra hvert af landene til belysning af sagsstyringen, herunder måltal.

Ad punkt 6

Sverige redegjorde for lovprocessen inden for bandekriminalitet.

Mere om danske domstole.

Domstolens budget er godt 2 milliarder danske kroner. Der foregår for tiden politiske forhandlinger om en flerårsaftale således, at budgettet fastlægges for 4 år. Regeringen, som er en flertalsregering, har foreslået, at budgettet over 4 år tilføres ekstra 1,2 milliarder kroner. Regeringens mål er, at sagsbehandlingstiderne skal nedsættes betydeligt over de kommende år, og den ekstra tilførsel af midler skal dels sikre, at en række midlertidige bevilninger gøres permanente, og at der tilføres ekstra dommere, dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer. Over en årrække skønner Dommerforeningen, at der er behov for mindst 60 ekstra dommere (i dag er 385 dommere i Danmark). Der satses også på en styrkelse af it og bedre og større retsbygninger.

Sideløbende hermed forhandler politikkerne en række rationaliseringer og besparelser i det nuværende system. Provenuet vil tilgå domstolene.

Dommernes løn fastsættes ved forhandling. Dommerne er medlemmer af Djøf, som er en del af Akademikerne, som forhandler med Finansministeriet om offentlige overenskomster/lønninger. Dommerforeningen har meldt sine lønkrav til næste overenskomst, som skal løbe fra 2024 og to år frem. Som regel udmøntes der en pulje på et vist antal millioner, som Dommerforeningen forhandler fordelingen af med domstolsstyrelsen.

De fleste offentligt ansatte akademikere i Djøf/akademikere på niveau med dommere har individuelle lønninger. Det har dommerne ikke p.g.a. deres uafhængighed. Derfor udmeldes der ud over centrale lønstigninger til alle en central pulje, som Dommerforeningen forhandler med Domstolsstyrelsen.

Dommerne oplever de samme arbejdsmæssige udfordringer som i Norge. I juni 2020 udgav Dommerforeningen en rapport om dommernes arbejdsforhold, som bl.a. konkluderede, at det samme antal dommere behandlede flere og mere komplicerede sager end for 10 år siden, og at dommerne i dag står for alt det praktiske arbejde selv. Desværre er der ikke sket meget (positivt) på den front.

Mere om de norske domstole

1. Dommernes arbejdsbelastning

Den norske Dommerforening gennemførte i høst en undersøkelse for å kartlegge medlemmenes arbeids- og reisebelastning. Over 300 dommere svarte (59 %), og bildet de tegner er klart; dommere arbeider mye.

1 av 3 arbeider 50 timer eller mer i uken. Svært få har en normalarbeidsdag på 37,5 timer. Det er vanlig å bruke både helger og ferier til å komme á jour. Nødvendig reising mellom rettsstedene oppleves også belastende av mange. I gjennomsnitt arbeider en norsk dommer i første og andre instans 46,2 timer per uke.

Dommerforeningen mener funnene gir grunn til stor bekymring. Det har på grunn av en vanskelig budsjettsituasjon vært ansettelsesstopp i norske domstoler i ca. ett år, og den er varslet videreført. Dommerforeningen frykter for medlemmenes trivsel, helse og også for den fremtidige rekrutteringen til domstolene.

2. Finansieringen av domstolene

Det norske Stortinget har nå statsbudsjettet for 2024 under behandling. Dommerforening har i den forbindelse pekt på behovet for et økonomisk løft for domstolene som har vært underfinansiert i en årrekke. 40 millioner kroner av budsjettkuttet på ca. 100 millioner

kroner for 2023 er gjennomført ved bemanningsreduksjoner i domstolene. Forslaget for 2024 innebærer ingen reell styrking av domstolenes budsjett.

Grunnloven har krav om at staten skal sikre domstolenes uavhengighet. Et slikt krav kan vanskelig oppfylles uten at domstolene får den finansieringen som trengs for å fylle den rollen domstolene er satt til.

3. Dommernes lønninger

Lønnen for dommerne i første og andre instans fastsettes av Kommunal- og distriktsdepartementet. Dommerforeningen gir i forkant uttrykk for vår mening på årets lønnsfastsettelse overfor Domstoladministrasjonen, som så har møte med departementet.

Dommerne har i en årrekke fått en lønnsøkning som tilsvarer rammen i frontfaget (industrien), men vi mener det er en rekke grunner til en lønnsøkning som overstiger årets ramme.

Ordningen kan kritiseres, blant annet ut fra et uavhengighetsperspektiv. Vi ønsker endringer, og et arbeid med dette er i startgroppen.

Kirsten Bleskestade redegjorde for undersøgelsen. Undersøgelsen er basert på et spørreskema med nogle enkelte, let besvarelige spørsmål. Domstolene er karakteriseret ved, at retterne har flere retssteder, og det giver meget rejsetid for dommerne. Det er ikke politiske vilje til at redusere antallet af retssteder. Dommerne får ikke kompensasjon for rejsetid. Der er eksempler på, at dommeren får reise søndag ettermiddag for at kunne være fremme til retsstedet dagen efter. Der er også dommerne, hvor den almindelige transport forøges med en time. Der er enkelte dommere, der får afspadsering for ekstra transporttid, men for de dommere er der ikke balance mellem reel mere rejsetid og kompensasjonen. Den ugentlige arbejdstid er mere 46 timer om ugen. Det er ikke ualmindeligt, at dommerne arbejder i weekender og i ferier. Arbejdspresset resulterer i sygemeldinger. Der er samtidig ansættelsesstop. På grund af dårlige budgetter er der desuden lange vakanser ved genbesættelser for at spare penge. 160 mio. kr. skal domstolene spare på en tre årig periode. Det er primært lønningerne, der er variable omkostninger, så besparingerne kan alene komme fra afskedigelser.

Der er enighed om at de lande, der har aftaler om enten økonomisk eller tidsmæssigt kompensasjon for weekends arbejder.

Mere om de finske domstole

Att rekrytera kvalificerade domare

I Finland domares arbete respekteras fortfarande generellt ganska högt. De domare som har arbetat längre tid vanligen också fortsätter som domare. Situationen är densamma om domaren har redan fått en permanent ställning. Men situationen förändras hela tiden. Med yngre domare är det en annan sak. De byter arbete oftare. De vill se hurudant är det att jobba t. ex. i affärslivet och advokatfirmor.

Frågan handlar ofta om lön. I Finland är lönerna inom domstolsväsendet inte als höga. I rättssalen är det väldigt troligt (inte roligt) att advokater och eventuellt också åklagare tjänar bättre än domare.

För Finlands domareförbund vore det nyttigt och intressesant om våra nordiska systerförbund eller borde man nuförtiden säga syster- och brödraförbund (eller nånting ännu mera komplicerat) kunde informera oss

- Hur är läget just nu gällande domarens lön i tingsrätten, hovrätten och högsta domstolen
Är det så lönen är föreskriven i lag och i vilken lag (Det er alene i Island, at lønnen er fastsat ved lov)
- Hur mycket kan den personliga delen del av lönen variera i Sverige (och andra nordiska länderna ?)

Ni kan svara till mig och till Veera Kankaarinta, veera.kankaarinta@oikeus.fi

5.

Domarens arbetsvillkor och säkerheten

Domarnas arbetstider är inte närmare specificerade i lagen eller i kollektivavtalet. Idealsituation är naturligtvis att domarnas arbetstider inte borde överskrida den tid som alla andra arbetar inom domstolsväsendet. Men i praktiken betyder den nuvarande situationen att domarna arbetar mera.

Mer uppmärksamhet har börjat ägnas åt säkerheten och uthålligheten speciellt angående dessa långa arbetsdagar.

6.

Gängkriminalitets inverkan

Gängkriminalitet har landat till Finland (från Sverige!), men absolut inte ännu i så stor utsträckning som till exempel i Sverige. En skyddsfaktor säkerligen ännu finska språket. Det är inte så lätt för utländska gäng medlemmar att "försvinna" i finska samhället, även om man måste säga att det blir hela tiden lättare speciellt i huvudstadsregionen.

De flesta ärenden prövas i Helsingforsregionens domstolar.

Det finns 250 gängkriminella i finska fängelser. Deras antal ökar hela tiden.

Helsingfors tingsrätt har en säkerhetsrättssal och en säkerhetsplan. Alla domstolar kan ha säkerhetsvakter men bara Helsingfors tingsrätt och hovrätt har en säkerhetsansvarig. De nya tingshusen har metalldetektorer och säkerhetsvakter som kontrollerar dem som kommer in i tingshuset.

Ad punkt 7

Det aftaltes, at næste møde er i Oslo, Norge, fra den 7. November til den 8. November 2024. Nærmere information følger.